EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.7.2021
COM(2021) 394 final

2021/0217 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu nimel EMP ühiskomitees võetav seisukoht EMP lepingu protokolli nr 31 (koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust) muutmise suhtes

(eelarverida PA 13 17 01 – Kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistav meede)

(EMPs kohaldatav tekst)

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolev ettepanek käsitleb otsust, millega määratakse kindlaks liidu nimel EMP ühiskomitees võetav seisukoht ühiskomitees vastu võetava otsuse suhtes, millega muudetakse EMP lepingu protokolli nr 31 koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. EMP leping

Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga (edaspidi „EMP leping“) tagatakse EMP kodanikele ja ettevõtjatele siseturul võrdsed õigused ja kohustused. Sellega nähakse ette nelja vabadust käsitlevate ELi õigusaktide kohaldamine kõigis 30 EMP riigis: ELi liikmesriikides, Norras, Islandil ja Liechtensteinis. Lisaks käsitleb EMP leping koostööd muudes olulistes valdkondades, nagu teadus- ja arendustegevus, haridus, sotsiaalpoliitika, keskkond, tarbijakaitse, turism ja kultuur, mis koonduvad ühisnimetuse „kõrvalmeetmed ja horisontaalpoliitika“ alla. Leping jõustus 1. jaanuaril 1994. Euroopa Liit koos liikmesriikidega on selle lepingu osaline.

2.2. EMP ühiskomitee

EMP ühiskomitee vastutab EMP lepingu rakendamise eest. Tegemist on foorumiga, kus vahetatakse EMP lepingu toimimisega seotud arvamusi. Otsused võetakse vastu konsensuse alusel. Vastavalt Lissaboni lepingule vastutab EMPga seotud küsimuste koordineerimise eest ELi poolel Euroopa välisteenistus.

2.3. EMP ühiskomitee kavandatav õigusakt

EMP ühiskomitee võtab eeldatavasti vastu EMP ühiskomitee otsuse (edaspidi „kavandatav õigusakt“), millega muudetakse EMP lepingu protokolli nr 31 koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust.

Otsust on vaja selleks, et EMPsse kuuluvad Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riigid saaksid ka 2021. eelarveaastal osaleda liidu kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistavas meetmes (edaspidi „ettevalmistav meede“).

Ettevalmistav meede toimus ajavahemikul 2017–2019 ning liidu eelarvesse võis kirjendada kulukohustuste assigneeringuid ainult sel ajavahemikul. Ent ettevalmistava meetme raames eelmistel aastatel võetud juriidilised kohustused on veel täitmata. Seetõttu peaksid EMP EFTA riigid jätkuvalt osalema.

Kuna Liechtenstein ja Island ei ole väljendanud huvi selles ettevalmistavas meetmes osalemise vastu, puudutab EMP ühiskomitee otsuse eelnõu üksnes Norrat.

Kavandatav õigusakt muutub osaliste jaoks siduvaks EMP lepingu artiklite 103 ja 104 kohaselt.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Euroopa välisteenistus ja komisjoni talitused esitavad EMP ühiskomitee otsuse eelnõu nõukogule, selleks et nõukogu võtaks selle vastu kui liidu seisukoha. Euroopa välisteenistus loodab esitada selle EMP ühiskomitees esimesel võimalusel.

Lisatud EMP ühiskomitee otsuse eelnõu sisu ja laadi ei saa pidada pelgalt tehnilisteks kohandusteks nõukogu määruse (EÜ) nr 2894/94 tähenduses. Seetõttu võtab liidu seisukoha vastu nõukogu.

EMP lepingu artiklis 78 on sätestatud, et lepinguosalised peavad tihendama ja laiendama koostööd teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse valdkonnas toimuva ELi tegevuse raames.

Norra osales juba varasematel aastatel (2017–2019) kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistavas meetmes, sellal tehti ka kulukohustuste assigneeringuid ja ta jätkab osalemist seni, kuni kõik maksete assigneeringud on ammendatud. Lisaks i) sõlmis Norra juba 2014. aastal koostöölepingu Euroopa Kaitseagentuuriga ning ii) samal aastal inkorporeeriti asjaomane kaitse- ja julgeolekuvaldkonna hangete direktiiv (2009/81/EÜ) EMP lepingusse.

ELi eelarvepoliitika kohaselt on ELi meetmetes võimalik osaleda ainult juhul, kui on tasutud vastav rahaline osalus. Makse võib teha aga alles siis, kui käesolev nõukogu otsuse eelnõu on vastu võetud ja kui komisjon on seejärel esitanud EMP EFTA riikidele ELi rahastamisnõude.

Seetõttu kohaldatakse ühiskomitee otsuse eelnõu tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021, et katta 1. jaanuari 2021. aasta ja makse saamise vaheline ajavahemik. Tagasiulatuvus ei mõjuta asjaomaste isikute õigusi ja kohustusi ning selle kohaldamisel peetakse kinni õiguspärase ootuse põhimõttest.

Lisatud ühiskomitee otsusele on lisatud EMP EFTA riikide ühepoolne avaldus, milles deklareeritakse, et otsusega laiendatakse lepinguosaliste koostööd, et jätkata EMP EFTA riikide osalust liidu kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistavas meetmes. EMP EFTA riigid on seisukohal, et kaitseküsimused ei kuulu EMP lepingu kohaldamisalasse, ja seepärast ei laienda käesoleva otsuse vastuvõtmine EMP lepingu kohaldamisala kaitseküsimustele, kui välja arvata EFTA riikide osalemine kõnealuses ettevalmistavas meetmes. Samuti rõhutavad EMP EFTA riigid, et Island ja Liechtenstein ei osale ei kõnealuses ettevalmistavas meetmes ega selle rahastamises.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on ette nähtud otsuste vastuvõtmine, millega „*kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku*.“

Mõiste „*õigusliku toimega aktid*“ alla kuuluvad ka aktid, millel on õiguslikud tagajärjed asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õigusinstrumendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, aga mis „*võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu*“[1].

[1] Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas C-399/12: Saksamaa *vs.* nõukogu, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

EMP ühiskomitee on lepinguga, täpsemalt EMP lepinguga loodud organ. Õigusakt, mille EMP ühiskomitee peab vastu võtma, on õigusliku toimega akt. Kavandatav õigusakt on rahvusvahelise õiguse alusel siduv vastavalt EMP lepingu artiklitele 103 ja 104.

Kavandatav õigusakt ei täienda ega muuda kokkuleppe institutsioonilist raamistikku. Seega on kavandatava otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9 koostoimes nõukogu määruse (EÜ) nr 2894/94 (Euroopa Majanduspiirkonna lepingu rakendamise korra kohta) artikli 1 lõikega 3.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava aktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus ja nimelt peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

Kui kavandatava aktiga taotletakse üheaegselt mitut eesmärki või reguleeritakse mitut valdkonda, mis on üksteisega lahutamatult seotud ning millest ükski ei ole võrreldes teistega kõrvalise tähtsusega, tuleb ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõigusliku alusena nimetada erandkorras mitut vastavat õiguslikku alust.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava akti eesmärgid ja reguleeritavad valdkonnad puudutavad kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme rahastamist. Materiaalõiguslik alus peab vastama selle ettevalmistava meetme õiguslikule alusele, milleks on määruse (EL, Euratom) 2018/1046 („finantsmäärus“)[2] artikli 58 lõike 2 punkt b.

4.3. Kokkuvõte

Kavandatava otsuse õiguslik alus peaks olema määruse (EL, Euratom) 2018/1046[3] artikli 58 lõike 2 punkt b koostoimes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 2894/94 (Euroopa Majanduspiirkonna lepingu rakendamise korra kohta) artikli 1 lõikega 3.

5. MÕJU EELARVELE

Norra rahaline osalus kantakse eelarvereale PA 13 17 01 „Kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistav meede“. Täpne summa määratakse kindlaks siis, kui käesolev nõukogu otsus on vastu võetud.

6. KAVANDATAVA ÕIGUSAKTI AVALDAMINE

Kuna EMP ühiskomitee aktiga muudetakse EMP lepingu protokolli nr 31 koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust, on asjakohane avaldada see pärast vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*.

[2] ELT L 193, 30.7.2018, lk 1.
[3] ELT L 193, 30.7.2018, lk 1.

2021/0217 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu nimel EMP ühiskomitees võetav seisukoht EMP lepingu protokolli nr 31 (koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust) muutmise suhtes

(eelarverida PA 13 17 01 – Kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistav meede)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut ja eriti selle artikli 218 lõiget 9,

võttes arvesse nõukogu 28. novembri 1994. aasta määrust (EÜ) nr 2894/94 Euroopa Majanduspiirkonna lepingu rakendamise korra kohta,[4] eriti selle artikli 1 lõiget 3,

Võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrust (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012,[5] eriti selle artikli 58 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Majanduspiirkonna leping[6] (edaspidi „EMP leping“) jõustus 1. jaanuaril 1994.

(2) EMP lepingu artikli 98 kohaselt võib EMP ühiskomitee oma otsusega muuta muu hulgas EMP lepingu protokolli nr 31.

(3) EMP lepingu protokoll nr 31 sisaldab sätteid koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust.

(4) EMP EFTA riigid jätkavad osalemist eelarverea PA 13 17 01 (Kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistav meede) alla kuuluvates liidu meetmetes, mis on lisatud Euroopa Liidu 2021. aasta üldeelarvesse.

(5) Seetõttu tuleks muuta EMP lepingu protokolli nr 31, et see laiendatud koostöö saaks 1. jaanuarist 2021 jätkuda.

(6) Liidu seisukoht EMP ühiskomitees peaks põhinema lisatud otsuse eelnõul,

[4] EÜT L 305, 30.11.1994, lk 6–8.
[5] ELT L 193, 30.7.2018, lk 1.
[6] EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel EMP ühiskomitees EMP lepingu protokolli nr 31 (koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust) muutmise suhtes, põhineb käesolevale otsusele lisatud EMP ühiskomitee otsuse eelnõul.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja